

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY TIŠNOV

Hra na violoncello

Tento dokument obsahuje pouze vybrané kapitoly z kompletního školního vzdělávacího programu a slouží pouze k informovanosti rodičů a žáků o každém studijním zaměření.

Kompletní znění školního vzdělávacího programu ZUŠ Tišnov najdete na veřejně přístupných místech.

Studijní zaměření Hra na violoncello

Základem studijního zaměření je vzdělávací zaměření Hra na smyčcové nástroje. Violoncello jako smyčcový nástroj si svůj respekt vydobylo nejen historicky, ale také díky svým zvukovým – barevným možnostem. Právě pro hlubší sametový tón je velmi vyhledávaným hudebním nástrojem. V praktickém hudebním životě se uplatňuje sólově, ale zejména v komorní a souborové hře.

Vzdělávací oblast *Recepce a reflexe hudby* je zastoupena vyučovacím předmětem Hudební nauka, vzdělávací oblast *Hudební interpretace a tvorba* povinným předmětem Hra na violoncello a volitelnými předměty Sborový zpěv a Komorní a souborová hra. V obsahu vyučovacích předmětů Nástrojový seminář se obě vzdělávací oblasti vzájemně prolínají.

Učební plán

Přípravné studium

Probíhá formou skupinové nebo individuální výuky v rozsahu 2 let. Učební plán je popsán v kapitole Přípravné studium 1. stupně.

Základní studium I. stupně

PŘEDMĚTY		I. stupeň						
		1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r
Povinné	Hra na violoncello	1	1	1	1	1	1	1
	Hudební nauka	1	1	1	1*	1*		
	Hudební teorie a praxe				1*	1*		
	Hudební teorie a ICT				1*	1*		
Volitelné	Sborový zpěv				1-2**	1-2**	1-2**	1-2**
	Komorní a souborová hra				1-2**	1-2**	1-2**	1-2**

* Volitelný předmět. Žák si povinně zvolí jeden z nabízených předmětů.

** Volitelný předmět. Žák si povinně zvolí jeden z nabízených předmětů tak, aby byla naplněna minimální týdenní hodinová dotace. Žák může předmět navštěvovat již od 3. ročníku.

Přípravné studium II. stupně

Je určeno žákům, kteří jsou starší 14 let věku a nikdy nenavštěvovali I. stupeň základního studia na ZUŠ.

PŘEDMĚTY	Přípravné studium
	1.r
Hra na violoncello	1

Základní studium II. stupně

PŘEDMĚTY		II. stupeň			
		1.r	2.r	3.r	4.r
	Hra na violoncello	1	1	1	1
Volitelné	Komorní a souborová hra *	1-2*	1-2*	1-2*	1-2*
	Sborový zpěv *	1-2*	1-2*	1-2*	1-2*

* Volitelný předmět. Žák si povinně zvolí jeden z nabízených předmětů tak, aby byla naplněna minimální týdenní hodinová dotace.

Učební osnovy vyučovacích předmětů

Učební osnovy předmětů Hra na nástroj a Hra na violoncello jsou popsány v této kapitole. Osnovy ostatních předmětů obsahuje kapitola „Učební osnovy kolektivně vzdělávaných předmětů hudebního oboru“.

Vyučovací předmět: HRA NA NÁSTROJ

Přípravné studium

V přípravném studiu hry na nástroj se žák seznámí s nástrojem. Naučí se jej správně a uvolněně držet a pomocí jednoduchých cvičení a písniček rozvíjí obratnost prstů a intonační představivost.

Žák:

- pojmenuje části nástroje,
- při hře zaujímá správný postoj,
- zahraje pizzicato na prázdných strunách,
- orientuje se v notovém zápisu prázdných strun,
- zahraje jednoduchá cvičení na jedné struně.

Přijímací zkouška do 1. ročníku:

Žák zahraje krátkou skladbu.

Vyučovací předmět: HRA NA VIOLONCELLO

I. STUPEŇ:

V prvním stupni hry na violoncello se žák seznámí s různými druhy prstokladů a smyků. Naučí se využívat dynamiku a získá intonační představivost a jistotu, která mu umožní hrát různé skladby v rozsahu první až páté polohy.

1. ročník

Žák:

- při hře správně sedí u nástroje a má správné držení těla,
- zahraje pizzicato,
- hraje arco na prázdných strunách,
- předvede základní prstoklad,
- zahraje jednoduchou skladbičku nebo píseň,
- spojuje hru levé a pravé ruky.

Postupová zkouška do 2. ročníku:

Žák zahraje jednoduchou skladbičku nebo píseň.

2. ročník

Žák:

- zahraje legato,
- předvede základní prstoklady na strunách a, d, G, C,
- při hře zvládá přechody na vedlejší strunu,
- hraje z jednoduchého notového zápisu.

Postupová zkouška do 3. ročníku:

Žák zahraje 1 durovou stupnici v I. oktávě a 1 jednoduchou skladbu či píseň.

3. ročník

Žák:

- kombinuje základní prstoklady na více strunách,
- předvede hru smyčcem i jeho částmi,
- tvoří kvalitní tón, má koordinované pohyby obou rukou,
- zahraje jednoduchá cvičení, lidové písně, skladbičky,
- zahraje durovou stupnici v základní poloze v jedné oktávě,
- při hře používá základní dynamické výrazové prostředky,
- hraje jednoduché skladbu z paměti,
- je schopen elementární souhry s druhým nástrojem.

Postupová zkouška do 4. ročníku:

Žák zahraje 1 durovou stupnici v I. nebo II. oktávách, 1 etudu z probírané školy a 1 přednesovou skladbu.

4. ročník

Žák:

- při hře provádí intonační kontrolu tónu,
- předvede základy hry vibrato,
- při hře využívá základní dynamické prostředky,
- hraje výměny do 7. a 4. polohy,
- ovládá smyk staccato,
- zapojuje se do skupinové hry.

Postupová zkouška do 5. ročníku:

Žák zahraje libovolnou stupnici a 1 etudu či skladbu s výměnou do 7. polohy.

5. ročník

Žák:

- ukáže plynulou výměnu hlavních poloh,
- při hře plně používá hru vibrato,
- hraje durové a mollové stupnice v rozsahu 2 oktáv,
- podle svých individuálních schopností zahraje přednesovou skladbu.

Postupová zkouška do 6. ročníku:

Žák zahraje 1 durovou nebo 1 mollovou stupnici ve II. oktávách, 1 etudu a 1 přednesovou skladbu.

6. ročník

Žák:

- ukáže plynulé výměny do všech poloh,

- při hře tvoří co nejkvalitnější tón,
- zahraje skladby v rychlejším tempu,
- předvede hru přiměřeně obtížné skladby z listu,
- při hře plně využívá sluchové sebekontroly,
- zahraje z paměti přiměřeně obtížnou skladbu.

Postupová zkouška do 6. ročníku:

Žák zahraje 1 durovou nebo mollovou stupnici v II. - III. oktávách spolu s akordy, 1 etudu z probírané školy a 1 přednesovou skladbu.

7. ročník

Žák:

- předvede obtížnější způsoby smyků,
- zahraje základní dvojhmaty,
- při hře využívá dynamického a tempové odstínění kvalitního tónu,
- hraje durové a mollové stupnice v rozsahu 3 oktáv,
- samostatně nastuduje lehčí skladbu,
- při hře z not respektuje melodické ozdoby (trylek, obal, nátryl),
- ve spolupráci s učitelem připraví své absolventské vystoupení.

Závěrečná zkouška

Žák prokáže své znalosti a dovednosti na veřejném závěrečném absolventském koncertě.

Žák, který nesplní kritéria pro účast na tomto koncertě, vykoná interní přehrávku absolventského repertoáru před odbornou komisí.

II. STUPEŇ:

V druhém stupni žák dále rozvíjí a prohlubuje dovednosti získané v prvním stupni. Věnuje se víc dvojhmatové technice a výrazu skladeb. To vše pak uplatňuje nejen v sólové, ale i komorní nebo souborové hře.

Přípravné studium

Žák:

- pojmenuje části nástroje,
- při hře správně sedí,
- zahraje tóny v základní poloze 1., 2., 3., 4. prstem na všech strunách,
- zahraje détaché smyčcem na prázdných strunách,
- hrou jednoduchých cvičení prokáže základní orientaci.

Postupová zkouška do 1. ročníku

Žák zahraje dvě skladby, ze školy hry na violoncello, popřípadě přednesovou skladbičku přiměřené obtížnosti.

1. ročník

Žák:

- využívá všech hráčských dovedností v levé i pravé ruce,
- samostatně navrhuje prstoklady,
- orientuje se v notovém zápise.

Postupová zkouška do 2. ročníku:

Žák zahraje 1 stupnici ve III. oktávách spolu s akordy, 1 etudu z probírané školy a 1 přednesovou skladbu s doprovodem klavíru.

2. ročník

Žák:

- pracuje s barvou a kvalitou tónu,

- hraje stupnice, akordy, technická cvičení, etudy a přednesové skladby, které odpovídají úrovni jeho hudebního vývoje a hráčských možností,
- zahraje z partitury pro více nástrojů svůj part.

Postupová zkouška do 3. ročníku:

Žák zahraje 1 durovou nebo mollovou stupnici ve III. oktávách spolu s akordy (popř. stupnici v terciích), 1 – 2 etudy a 1 přednesovou skladbu.

3. ročník

Žák:

- interpretuje skladby různých stylových období a žánrů,
- v souhře s učitelem hraje náročnější party,
- využívá palcovou polohu.

Postupová zkouška do 4. ročníku:

Žák zahraje durovou a mollovou stupnici spolu s akordy, hru z listu, 1 technické cvičení a 1 přednesovou skladbu.

4. ročník

Žák:

- profiluje se podle svého zájmu a zaměření,
- využívá svých zkušeností, vědomostí a dovedností k samostatnému výběru a studiu skladeb,
- zapojuje se do skupinového praktika.

Závěrečná zkouška

Žák prokáže své znalosti a dovednosti na veřejném závěrečném absolventském koncertě.

Žák, který nesplní kritéria pro účast na tomto koncertě, vykoná interní přehrávku absolventského repertoáru před odbornou komisí.

Vyučovací předmět: HUDEBNÍ NAUKA

Výuka předmětu hudební nauka je organizována formou skupinové výuky. Žák získá znalosti z hudební teorie, hudební historie a nauky o nástrojích, které jsou potřebné jako doplnění hráčské praxe. Výuka je prováděna formou názorných ukázek, příkladů, hry, nebo zapojení žáků do samotné problematiky. Hudební nauka je důležitým zdrojem znalostí využívaných v další žakově hráčské interpretaci.

I. STUPEŇ:

1. ročník

Žák:

- zná a vysvětlí vlastnosti tónu,
- rozpozná a nakreslí značku houslového a basového klíče (s ohledem na studované studijní zaměření),
- poslechem rozpozná durový tónorod,
- rozpozná, pojmenuje a napíše noty c´-g´´ v houslovém klíči,
- zná délky not a pomlk a napíše je,
- vytleská, vyfuká, zazpívá, nebo zahraje nejjednodušší rytmicko-melodická cvičení,
- rozpozná posuvky (#, bé a odrážku),
- rozpozná druh hudebních nástrojů podle vzhledu a poslechem,
- rozpozná 4/4, 3/4, 2/4 takt a metrum dle poslechu, nebo jednoduché notové ukázky,

- chápe princip celého tónu a půltónu, toto popíše na klaviatuře,
- vysvětlí základní dynamické značky.

2. ročník

Žák:

- rozpozná a namaluje značku houslového a basového klíče, noty různých délek a pomlky různých délek a tvarů,
- poslechem rozpozná durový a mollový tónorod,
- rozpozná, pojmenuje a napíše noty c'-c'''' v houslovém klíči a noty f (c) – c' v basovém klíči (s ohledem na studované studijní zaměření),
- zná a vyjmenuje řadu # a b,
- poslechem určuje zvuk a souzvuk tónů (jednoho, dvou a tří),
- vytleská, vyfuká, zazpívá, nebo zahraje jednoduchá rytmicko-melodická cvičení,
- ovládá stupnice durové do předznamenání 3#, 3b,
- rozpozná, pojmenuje a napíše noty s posuvkami,
- rozpozná a zařadí hudební nástroj do nástrojových skupin,
- rozpozná 4/4, 3/4, 2/4 takt a metrum dle poslechu, nebo jednoduché notové ukázky,
- poslechem rozpozná a napíše dynamiku skladby a dynamická znaménka,
- rozpozná legato a staccato,
- rozpozná legato a ligaturu, zná jejich význam,
- vyjmenuje a vysvětlí základní tempová označení.

3. ročník

Žák:

- ovládá stupnice durové do předznamenání 5# a 5b,
- rozpozná, pojmenuje a napíše noty g-c'''' v houslovém klíči a noty G (C) – g' v basovém klíči (s ohledem na studované studijní zaměření),
- vytleská, vyfuká, zazpívá, nebo zahraje jednoduchá rytmicko-melodická cvičení,
- vytvoří čisté a velké základní intervaly,
- za pomoci lidových písní zazpívá čisté a velké základní intervaly,
- zná druhy mollových stupnic (aiolská, harmonická, melodická),
- rozpozná, vysvětlí použití repetici, prima volta, seconda volta a Da Capo al Fine,
- rozpoznává různé žánry hudby na základě vlastního zájmu (poslech CD, DVD, koncert),
- chápe a užívá základní hudební pojmy, označení a názvosloví,
- dle počtu hráčů pozná, pojmenuje hudební uskupení,
- poslechem rozpozná vokální a instrumentální skladbu.
- vyjmenuje základní intervaly,
- zná C, 3/8, 6/8 takt,
- vysvětlí význam tečky za notou, vysvětlí použití za půlovou a čtvrtovou notou a pomlkou.

4. ročník

Žák:

- ovládá stupnice durové do předznamenání 7# (G, D, A, E, H, Fis, Cis),
- ovládá stupnice durové do předznamenání 7bé (F, B, Es, As, Des, Ges, Ces),
- rozpozná stupnice a akordy durové a mollové,
- ovládá všechny noty v houslovém i basovém klíči,
- dokáže sestavit durový D7 a jeho obraty,
- určí druhy mollových stupnic (aiolská, harmonická, melodická),
- ovládá mollové stupnice aiolské do 4# a 4b,
- vytleská, vyfuká, zazpívá, nebo zahraje mírně obtížná rytmicko-melodická cvičení,
- zaznamená a reprodukuje jednoduchý notový zápis,
- vytvoří čisté a velké a od nich odvozené intervaly,
- zazpívá čisté a velké a od nich odvozené intervaly,
- orientuje se v historii a stylových obdobích hudby,

- zná nejvýznamnější skladatele české vážné hudby,
- transponuje jednoduché melodie do jiné tóniny,
- chápe a užívá základní hudební pojmy, označení a názvosloví,
- orientuje se v různých hudebních uskupeních,
- chápe princip rozdělení hlasů i hudebních nástrojů do skupin a identifikuje je.

5. ročník

Žák:

- zvládá všechny stupnice durové s # a b,
- zvládá všechny mollové stupnice s # a b,
- dokáže zapsat těžší rytmicko-melodická cvičení,
- vytleská, vyťuká, zazpívá, nebo zahraje těžší rytmicko-melodická cvičení,
- zná nejvýznamnější skladatele české i světové vážné hudby,
- aktivně poslouchá hudbu,
- orientuje se v jejích druzích a ve způsobech její interpretace,
- chápe a užívá základní hudební pojmy, označení a názvosloví,
- vytváří vlastní melodické a rytmické útvary,
- na základě svých zkušeností vyjadřuje svůj názor na znějící hudbu a dokáže jej zdůvodnit.

Vyučovací předmět: HUDEBNÍ TEORIE A PRAXE

Vyučovací předmět Hudební teorie a praxe rozšiřuje znalosti hudební teorie o znalost akordů a harmonických funkcí. Navazuje na základy hudební teorie z předmětu Hudební nauka.

I. STUPEŇ:

4. ročník

Žák:

- orientuje se v dur i moll stupnicích,
- vysvětlí princip kvintového a kvartového kruhu,
- orientuje se na klaviatuře,
- popíše, prakticky předvede stavbu durové i mollové stupnice, tónického kvintakordu a dominantního septakordu,
- vyjmenuje a zahraje základní intervaly od daného tónu,
- provede jednoduchý rozbor notového záznamu,
- určí tóninu, takt, přečte noty v houslovém i basovém klíči,
- v notovém zápisu rozpozná melodii a harmonii,
- dle svých možností interpretuje melodii hrou z listu, vysvětlí pojmy označující dynamiku a tempo, zkratky *dal segno*, *da capo*,
- s pomocí klaviatury vysvětlí princip tvorby odvozených intervalů,
- na klaviatuře, případně na jiném nástroji vysvětlí význam enharmonické záměny,
- sluchem rozliší a identifikuje hudební nástroje,
- zaznamená a reprodukuje jednoduchou melodii a rytmus,
- orientuje se v hudební historii, zná nejvýznamnější skladatele české i světové hudby
- vysvětlí hudební formy jako je opera, symfonie, sonáta.

5. ročník

Žák:

- poslechem hudby rozeznává odlišnosti hudebních stylů a období,
- vyjmenuje nejvýznamnější představitele hudebních stylů a jejich významná hudební díla,
- na notovém zápisu provede jednoduchý rozbor skladby,
- s pomocí učitele vyhledá a dle možností zahraje motiv a téma zvolené skladby,
- používá správnou hudební terminologii v oblasti názvů hudebních seskupení, názvů skladeb a hudebních nástrojů,

- transponuje hudební motiv do jiné tóniny,
- pomocí základních harmonických funkcí T, S, D vytvoří a dle možností zahraje doprovod k lidové písni,
- vysvětlí zápis akordických značek.

Vyučovací předmět: HUDEBNÍ TEORIE A ICT

Vyučovací předmět *Hudební teorie a ICT* prohlubuje znalosti z předmětu *Hudební nauka* za pomoci výpočetní techniky a ICT technologií. Žáci své teoretické znalosti praktikují prostřednictvím notačního programu, který se v průběhu 4. ročníku naučí ovládat. V 5. ročníku rozšíří své znalosti o digitalizaci zvuku, principy záznamu zvuku a jeho základní zpracování na počítači.

I. STUPEŇ:

4. ročník

Žák:

- orientuje se v dur i moll stupnicích,
- vysvětlí princip kvintového a kvartového kruhu,
- orientuje se na digitální klaviatuře,
- popíše, prakticky předvede stavbu durové i mollové stupnice, tónického kvintakordu a dominantního septakordu,
- vytvoří intervaly od daného tónu,
- určí tóninu, takt, přečte noty v houslovém i basovém klíči,
- v notovém zápisu rozpozná melodii a harmonii,
- vysvětlí pojmy označující dynamiku a tempo, zkratky *dal segno*, *da capo* a aplikuje tyto značky v digitálním notovém zápise,
- v notačním programu předvede zápis akordických značek,
- za pomoci notačního programu vysvětlí význam enharmonické záměny,
- transponuje hudební motiv do jiné tóniny,

5. ročník

Žák:

- poslechem hudby rozeznává odlišnosti hudebních stylů a období,
- vysvětlí princip digitalizace zvuku,
- vyjmenuje nejpoužívanější zvukové formáty,
- vysvětlí základní principy při nahrávání zvuku,
- vysvětlí pojmy *sampl*, *samplovací frekvence*, *bitový tok*,
- popíše základní funkce cesty k záznamu zvuku (mikrofon, mixážní pult, záznamník zvuku),
- vyjmenuje nejvýznamnější představitele hudebních stylů a jejich významná hudební díla,
- společně s učitelem provede jednoduchý rozbor skladby,
- používá správnou hudební terminologii v oblasti názvů hudebních seskupení, názvů skladeb a hudebních nástrojů,
- orientuje se v hudební historii, zná nejvýznamnější skladatele české i světové hudby
- vysvětlí hudební formy jako je *opera*, *symfonie*, *sonáta*,
- sluchem rozliší a identifikuje hudební nástroje.

Vyučovací předmět KOMORNÍ A SOUBOROVÁ HRA

Předmět Komorní a souborová hra se vyučuje od čtvrtého ročníku prvního stupně základního studia v každém studijním zaměření na ZUŠ. Obvykle se postupuje od výuky v nejjednodušším komorním útvaru – v duu, jelikož se tak žáci naučí poslouchat jeden druhého, přizpůsobovat se, vnímat rytmus a harmonii. Postupně bývá duo rozšířeno na trio, popřípadě na kvarteto (i v kombinaci různých nástrojů) nebo na soubor. Pro smyčcové a dechové nástroje je to výborná zkušenost, jelikož jsou vlastně nástroji melodickými, kterým chybí harmonický základ. Většina žáků má z tohoto způsobu hry radost a bere jej i jako odreagování od povinností, které mají při studiu hlavního oboru.

Formy komorní a souborové hry

- Čtyřruční hra na klavír
- Komorní duo
- Komorní trio
- Klavírní soubor
- Koncertantní obsazení
- Komorní kvartet
- Komorní soubor smíšený
- Kytarový soubor
- Soubor bicích nástrojů
- Barokní soubor
- Soubor „Barocco Aggiornato“
- Soubor „Undistortion“
- Soubor „Musica nova“
- Soubor „TOM Band“
- Soubor „FALTA BAND“
- Příležitostné seskupení

I. STUPEŇ:

4. – 5. ročník

Žáci:

- jsou schopni rychle reagovat na změny,
- využívají rytmické cítění,
- dbají na intonaci a zásady přiladování k druhému nástroji,
- využívají svou hudební představivost v drobných komorních skladbách (dua, tria).

6. – 7. ročník

Žáci:

- zahraje komorní skladby vícevětého typu,
- využívají plně svých dovedností získaných v individuální výuce,
- jsou připraveni konfrontovat vlastní názory na studovanou skladbu s názory jiných,
- zapojují se do seskupení více nástrojů, rockových kapel, větších souborů či orchestrů,
- spoluvytváří odpovědnost za studované dílo,
- plně využívají možností veřejně vystupovat.

II. STUPEŇ:

1. – 2. ročník

Žáci:

- plně uplatňují veškeré získané dovednosti načerpané během studia v ZUŠ,
- dovede objektivně posoudit hodnotu poslouchaných skladeb a interpretačních kvalit účinkujících hudebníků,

- účastní se veřejných vystoupení, festivalů, soutěží.

3. – 4. ročník

Žáci:

- při souhře předvede hru sólového partu,
- přizpůsobí se tempu mladších účinkujících hudebníků,
- samostatně vede mladší kolegy v souboru,
- dle možností co nejvíce veřejně vystupují, účastní se festivalů, soutěží, přehlídek, popř. nahrávání ve studiu (tvorba vlastních CD).

Vyučovací předmět: SBOROVÝ ZPĚV

I. STUPEŇ:

4. – 5. ročník

Žák:

- zpívá čistě v unisonu,
- ovládá sezení a postoj při zpěvu,
- ovládá správné dýchání při zpěvu a výslovnost,
- čte z jednoduchého notového zápisu sborové partitury,
- reaguje na dirigentská gesta.

6. – 7. ročník

Žák:

- ovládá správné sezení a postoj při zpěvu,
- ovládá základy dechové techniky, hlasové kultury a výslovnosti, intonace, rytmu a všech hudebně výrazových prostředků,
- zvládá nácvik písní dle notového zápisu získáním elementárních znalostí ve čtení a struktuře sborové partitury,
- reaguje a napodobuje požadavky předváděné sbormistrem,
- správně intonuje jednohlasé písně a dle vyspělosti také dvojhlasé,
- vyjmenuje základní díla lidové a umělé písňové tvorby,
- ukončí studium I. stupně veřejným vystoupením.

II. STUPEŇ:

1. – 2. ročník

Žák:

- ovládá intonačně čistý zpěv svého partu ve skladbách s instrumentálním doprovodem,
- řídí se všemi zásadami hlasové hygieny,
- zazpívá z listu jednodušší skladby,
- samostatně se orientuje v notovém zápisu sborové partitury.

3. – 4. ročník

Žák:

- ovládá intonačně čistý zpěv svého partu ve skladbách a capella,
- má vyrovnaný hlas v celém svém hlasovém rozsahu,
- má vypěstované návyky kultivovaného sborového zpěvu,
- zazpívá z listu složitější skladby,
- samostatně se orientuje v notovém zápisu vokálně-instrumentální partitury,
- ukončí studium ZUŠ veřejným vystoupením.